

Sada aastat Kunda tsemendiraudteed

Kui Kunda tsemenditehas 125 aastat tagasi tsemendi tootma hakkas, veeti valmistoodang Kundast ära suvel laevadega, talvel toodi tsemenditünnid aga hobustega Rakveresse.

Andres Pulver

Loomulikult ei saanud selline olukord kaua kesta, sest hobustransport oli aeglane ning väheefektiivne, tehase tootmismahud kasvasid aga järjest.

1893. aastal otsustasid tsemenditehase omanikud rajada oma kulu ja kirjadega laiarööpmelise raudtee Kundast Rakveresse. Sama aasta 6. detsembri "Olevikust" võib lugeda: "Kundasse hakatavat tuleval kevadel raudteed ehitama. Tee tuleb 19 versta pikk ja ehitaja on üks eraseltkond."

Paraku ei sujunud tegelikkuses asjalood sugugi nii kiiresti ning luba raudtee ehitamiseks tuli oodata üle kahe aasta. Tähtsate kroonukullidega paberile kirjutasid kõik vajalikud instantsid lõplikult alla alles 23. märtsil 1895.

Pihkva venelased ehitasid raudteed

Seejärel algas ehitustöö kiiresti, oodati ära vaid maa sulamine ning tammi ehitusega võis alata. Tööjõuna kasutasid Kunda saksad peamiselt selleks otstarbeks Pihkva kubermangust kohale toodud venelasi.

Kuigi kogu suve ja sügise rügati raudtee kallal tõsiselt tööd teha, ei jõutud trassi siiski aasta lõpuks valmis, nagu esialgselt plaanis oli. Tee-ehitus jäi halbade ilmade tõttu pooleli novembri lõpus ja selleks ajaks oli tammist valmis 15-16 versta.

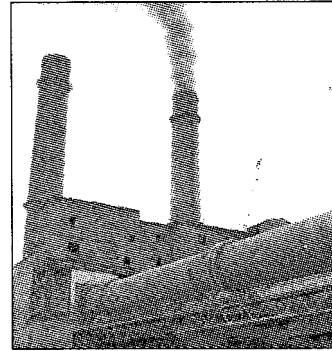
Kavandatust märksa aeglasemal töötempol oli mitmeid põhjusi, nagu võib lugeda 1895. aasta 28. novembri "Postimehest": "Päälle tööliste mitmekordsete streikide oli põhjus töotakistuseks veel halb maapõhi."

Kui järgmisel kevadel tööd jätkati, palgati eelmisel aastal mässama kipunud venelaste asemel ehitajateks hoopis kohalikud eestlased. Augusti alguseks jõuti nii kaugele, et 12 versta ulatuses tehti esimest proovisõitu.

Sajad tuhanded tünnid tsemienti

Raudtee ehitamine jätkus aga peaaegu aasta lõpuni. Ametlikult vaadati trass lõplikult üle ja võeti komisjoni poolt vastu 1896. aasta novembri viimastel päevadel.

Paralleelselt raudtee valmisemise rajati Kundas teist tehast

Praegu mõõdetakse tsemenditootmist tonnides, vanasti mõõdeti tünnides.

ning rekonstrueeriti tolleks ajaks juba vananenud esimest tsemenditehast. Kui 1890. aastal toodeti Kundas 113 000 ning 1897. aastal 175 000 tünni tsemienti, siis kaks aastat hiljem väljus tehase väravatest juba 294 000 tsemenditünni.